

Uloga i zadaci organizacije Saveza komunista u ostvarivanju samozaštite u JNA

(»VOJNO DELO« br. 3/77)

...U oružanim snagama SFRJ samozaštitne funkcije se »prostiru« na sve oblasti života i sve delatnosti. Posebno se izdvajaju tri oblasti: zaštita njihove društvene uloge i mesta u našem političkom sistemu; zaštita njihovog opštejugoslovenskog, narodnog i socijalističkog karaktera; zaštita njihovog unutrašnjeg idejno-političkog jedinstva, borbene spremnosti i drugih osnovnih principa na kojima se izgrađuju i razvijaju...

...U ostvarivanju svoje uloge, organizacija SK u JNA mora, pre svega, da *prednjači* u idejno-političkom i akcionom pogledu u borbi za očuvanje i produblјivanje revolucionarnog i opštenarodnog karaktera Armije, u izgrađivanju i učvršćivanju moralno-političkog jedinstva i borbene spremnosti njenih redova, i u stvaranju takvih uslova kojima će se obezbediti razvoj unutrašnjih odnosa u JNA u skladu sa njenim karakterom, zadacima, ulogom, osnovnim vrednostima i dostignućima našeg socijalističkog samoupravnog društva...

...U naučno-teorijskom i idejno-političkom objašnjavanju okolnosti koje utiču na oblikovanje svesti pripadnika Armije, moguće je početi od sledećeg teorijsko-metodološkog i hipotetičkog okvira istraživanja.

1. Armija ne može da ostane izvan uticaja ideoloških, političkih, kulturnih i ekonomskih konfrontacija savremenog sveta. U njoj takođe nailazimo na pojave *zaostale svesti*, koja je opterećena starim, konzervativnim, buržoaskim i birokratsko-tehnokratskim shvatanjima. Ova shvatanja imaju dve vrste izvora: prvi su u još neprevladanim mišljenjima i navikama. To su ona idejna opredeljenja, koja izrastaju iz naslaga preživelih iskustava i prakse, a koja još uvek, na određen način, žive u svesti pojedinaca. »Tradicija svih mrtvih generacija pritiskuje kao mora mozak živih« (Marks). U borbu za dalji razvoj samoupravljanja i koncepcije opštenarodne odbrane ulaze milioni ljudi, ali među njima ima i onih koji u sebi nose životne poglede, navike i predrasude etatističkih i sitnoburžoaskih shvatanja i odnosa. Zato kada se u praksi utvrđuju dimenzije i rasprostranjenost idejnih

shvatanja i ponašanja koja su u suprotnosti sa politikom SKJ, onda se ne misli samo na uticaj neprijateljske propagande, već i na splet najrazličitijih otpora, koji imaju svoje korene i u ostacima prošlosti. Druga vrsta izvora negativnih idejnih opredeljenja nalazi se u ideološkim, političkim i drugim uticajima, koji su usmereni na negiranje socijalističkog samoupravljanja u Jugoslaviji i koji su planski, organizovano i trajno orijentisani na razbijanje unutrašnjeg idejno-političkog jedinstva naših radnih ljudi i građana, na stvaranje nepoverenja u mogućnost uspešne odbrane SFRJ, na »dokazivanje« kako je za sve teškoće našeg društva krivo samoupravljanje, nezavisna i nesvrstana politika SFRJ, i sl.

Tako se formira opšti okvir idejno-političke klime, unutar koje se vodi *idejna borba* i sukobljavaju različita mišljenja, bez obzira na to što u toj borbi dominira naša samoupravna socijalistička ideološka i politička svest. Uvek je bilo i biće pojedinaca koji će pokušavati da na svoj način tumače politiku i praksu SKJ, i koji će različito interpretirati mere i akcije SKJ u borbi za dalji razvoj naše revolucije i jačanje opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Zato je za organizaciju SK od izuzetnog značaja obaveza da neprekidno utvrđuje *stvarni smisao* različitih mišljenja i ponašanja, tim pre što se razlike u idejnoj sferi nikad ne pojavljuju kao koherentne i celovite idejne orijentacije, koje se otvoreno suprotstavljaju politici Saveza komunista Jugoslavije. Reč je o veoma suptilnim, svesnim ili stihijnim uticajima, koji se mogu raspoznati i otkriti tek nakon temeljite idejno-političke analize i ocene prakse.

2. Živimo u klasnom društvu u kojem su i ideološka i politička svest takođe klasne. Socijalna diferencijacija i različit položaj ljudi u društvenoj podeli rada nužno uslovljavaju i parcijalizaciju društvene svesti, koja se reflektuje u različitom viđenju i vrednovanju određenih tokova i pojava u društvu i Armiji. Takva svest je nužno ograničena, netačna, kriva. Tačnost ili netačnost svesti (da li je ona istinita ili lažna, celovita ili parcijalna) meri se, pre svega, po tome koliko odražava interese radničke klase i njena progresivna stremljenja.

Pripadnici Armije nisu imuni od uslova koji, objektivno, pogoduju formiranju parcijalne svesti. Zato je istraživanje i izučavanje tih okolnosti i uslova zadatak od prvorazredne važnosti. To je značajna pretpostavka uspešne borbe za ostvarenje unutrašnjeg idejno-političkog jedinstva. Visok moral i čvrsto idejno-političko jedinstvo moguće je uspešno izgrađivati jedino na jedinstvenoj platformi, koja prevazilazi ograničenosti pojedinaca.

3. Iz iskustva je poznato da isti životni i radni uslovi rađaju različite oblike svesti. Svest, dakle, nije prosta kopija i odraz okolnosti iz kojih izrasta. Ona ima i određenu autonomiju. Može da egzistira i nezavisno, samostalno. Po pravilu, to može da bude i *pozajmljena* i nekritička svest, koja se formira pod uticajem sa strane. Takva svest ne odslikava pravo stanje stvarnosti, unutrašnjeg života i odnosa. To nisu originalna mišljenja i stavovi, već nekritičko primanje tuđih uticaja. Zbog toga predstave ljudi, njihova mišljenja i reagovanja na određene pojave društvenog i armijskog života, ne mogu biti jedina i sigurna indikacija za raspoznavanje i utvrđivanje stvarnosti.

... Organizacije SK, komande i drugi subjekti armijske izgradnje dosledno se bore za sprovođenje stava druga Tita o tome da treba voditi »paralelnu borbu, sa jednakim intenzitetom, protiv birokratskih, dogmatskih, konzervativnih snaga i rankovićevaca, kao i protiv anarholiberalizma, klasnog neprijatelja, nacionalizma i malograđanskih shvatanja. Omalovažavanje borbe protiv anarholiberalizma i klasnog neprijatelja znači, u suštini, oportunistički koji navodi vodu na mlin onih snaga koje su za čvrstu ruku, odnosno koje teže ka birokratizmu itd.«. U tome su postignuti krupni rezultati i stečena značajna iskustva. Armija je bila i ostala otporna prema svim neprijateljskim i drugim štetnim uticajima...

... Iskustvo pokazuje da i u Armiji objektivno može biti pojedinac koji se svojim ponašanjem i shvatanjima suprotstavljaju politici Saveza komunista Jugoslavije. Reč je o pojedincima koji prihvataju separatistička, unitaristička i druga nacionalistička i buržoaska shvatanja ili zastupaju tehnokratske, dogmatske i birokratske koncepte o društvenim odnosima i razvoju Armije. Radi se, najčešće, o pojedincima, koji su nagriženi malograđanskom i karijerističkom svešću, koji su nesposobni (ili neće) da se ponašaju u skladu sa našim moralnim, političkim i vojničkim normama. »Pojedinci nesvesno nasedaju neprijateljskoj propagandi, naročito kada se radi o kritici nekih slabosti u našem društvenom, ekonomskom i političkom životu«. Međutim, iako je za organizaciju SK važno pitanje: šta pojedinci misle i kako se ponašaju — to nije i ne može biti okvir i mera njene idejno-političke borbe za izgrađivanje idejnog jedinstva armijskog sastava. Uvek je bilo i biće ljudi koji zaostaju, koje prevazilazi vreme, koji posustaju i kolebaju se. Takvima treba pomoći da se snađu i da se bolje orijentišu, a rezultati sigurno neće izostati. To je trajno i provereno načelo delovanja naše Partije.

Borba protiv antisocijalističkih i samoupravnih pojava i njihovih idejnih nosilaca u društvu i Armiji nije prolazna kampanja,

koju nameću izuzetne i trenutne okolnosti, već trajna revolucionarna akcija za realizaciju i razvijanje socijalno-klasnog i ideološkog intenziteta naše revolucije. Naše društvo i Armija su se u prošlosti razvijali i jačali slamajući otpor kontrarevolucionarnih snaga. Ta borba nije završena i biće nastavljena i u budućnosti...

... Uspešna borba protiv ovih i drugih negativnih pojava zahteva da se u organizaciji SK još doslednije radi na negovanju i razvijanju *revolucionarne kritičke svesti*. Svaka revolucionarna svest mora biti *kritična*, mora objavljivati rat svakom samozadovoljstvu, konformizmu i oportunizmu. Kritika je oblik izučavanja sopstvenih iskustava i sredstvo za osposobljavanje organizacije SK i drugih subjekata armijske izgradnje da efikasnije rade i da se uspešnije bore protiv negativnih pojava...

... Kritičar se uvek nalazi u opasnosti da sopstvene interese, poglede i merila predstavi kao opštevažeće, univerzalne. Zato je u razvijanju kritičkog mišljenja uvek aktuelno pitanje: o kakvoj kritici je reč — da li se radi o kritici koja stvara, angažuje, podstiče, mobilise ili onoj koja razvija idejnu konfuziju i ruši postojeće sa stanovišta snaga i shvatanja koja su suprotna politici Saveza komunista.

Pojedinci ponekad zamenjuju pravu konstruktivnu kritiku kriticizmom i kritikuju sve što se ne poklapa sa njihovim shvatanjima i interesima. »Nosioci takve kritike su, po pravilu, oni pojedinci koji slabo i nedovoljno rade, koji su nesamokritični i ne vide sopstvene slabosti«. Takva kritika objektivno pomaže protivnicima politike SKJ i kompromituje rezultate koji se postižu, a istovremeno nalazi zajednički jezik sa snagama koje se suprotstavljaju našem socijalističkom samoupravnom razvoju, nesvrstanoj i nezavisnoj politici SFRJ. Na nju se naslanja neprijateljska psihološko-propagandna aktivnost, koja traži i ponekad nalazi oslonac ne samo u našim subjektivnim slabostima, nego i u *raspoloženjima* koja se stvaraju neadekvatnom reakcijom na teškoće i objektivne probleme s kojima se naše društvo susreće.

Prava je ona kritika koja doprinosi borbenijem odnosu ljudi prema negativnim pojavama, koja inspiriše revolucionarnu akciju za brže prevazilaženje negativnih pojava. Takva kritika ponire u dublje uzroke određene prakse, utvrđuje međusobne veze u pojavama, shvata ih i procenjuje sa stanovišta celine, uverava ljude u nove mogućnosti, otvara im perspektive, mobilise ih. Prava kritika i istinito kritičko mišljenje idu zajedno sa marksističkim osposobljavanjem. Zato razvijanje marksističkog pogleda na svet spada u jednu od temeljnih pretpostavki samozaštite...